

Voorstel voor de Raad

Datum raadsvergadering : 17 mei 2023
Agendapuntnummer : n.t.b.
Besluitnummer : n.t.b.
Portefeuillehouder : Mark Turksma

Aan de gemeenteraad

Onderwerp:

Vaststellen Lokale adaptatiestrategie (LAS) en uitvoeringsagenda (LUA)

Samenvatting:

In de lokale adaptatiestrategie geven we aan hoe we omgaan met het veranderende klimaat en hoe we willen toewerken naar een klimaatbestendige gemeente De Wolden in 2050 waarin we voorbereid zijn op extremer weer en inwoners een veilige omgeving kunnen blijven bieden. In de lokale adaptatiestrategie zijn onze kwetsbare locaties in beeld gebracht en zijn we met verschillende stakeholders in gesprek gegaan over de risico's die dit met zich meebrengt. Gezamenlijk zijn maatregelen en activiteiten bedacht die we de komende planperiode (2023-2028) gaan uitvoeren. Deze staan vermeld in de uitvoeringsagenda. Beleidsmatig stellen we de volgende uitgangspunten:

- We werken integraal
- Iedereen draagt een steentje bij
- (Nieuw)bouw gebeurt klimaatbestendig
- We werken lokaal én regionaal
- We bepalen onze aanpak per locatie op basis van risico's

Fase van besluitvorming:

Besluitvormend

Ontwerpbesluit:

Het college stelt voor om:

1. De Lokale Adaptatiestrategie en uitvoeringsagenda voor de planperiode 2023-2028 vast te stellen.
2. De extra middelen voor investeringen en exploitatie op te nemen en integraal af te wegen bij het opstellen van de begroting 2024.

Inleiding en aanleiding:

Aanleiding voor het opstellen van deze lokale adaptatiestrategie zijn naast de extremere weersomstandigheden door klimaatverandering de landelijke en regionale ontwikkelingen. Op 20 november 2018 hebben de koepels (Rijk, VNG, UvW en IPO) het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie ondertekend. Met het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie geven de koepels een impuls aan de aanpak van klimaatadaptatie en uitvoering aan de maatregelen zoals afgesproken in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het DPRA is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. Daarnaast heeft het college van De Wolden in december 2021 ingestemd met de Regionale Adaptatiestrategie (RAS) en Regionale Uitvoeringsagenda (RUA) die vanuit samenwerkingsverband Fluvius is opgesteld. Met het vaststellen van de RAS en RUA heeft het college ook tegelijkertijd ingestemd met het opstellen van voorliggende Lokale Adaptatiestrategie (LAS) en Lokale Uitvoeringsagenda (LUA). Met de LAS en

LUA is invulling gegeven aan de lokale opgaven en zijn strategische beleidskeuzes gemaakt.

Problemen of vraagstukken:

We worden steeds vaker geconfronteerd met extremer weer, zoals wateroverlast door korte, hevige regenbuien maar ook droogte en hitte. Deze omstandigheden wisselen zich elkaar steeds sneller af. Het is belangrijk dat we onze omgeving hierop aanpassen. Dit noemen we klimaatadaptatie. De huidige inrichting van onze bebouwde omgeving is niet altijd voldoende berekend op de klimaatverandering. Daarom moeten we klimaatadaptatie stevig integreren in de algemene plan- en besluitvorming. Bij het aanpassen van onze huidige leefomgeving kijken we vooruit en houden we bij het ontwerpen rekening met het toekomstige klimaat.

Ontwerpbesluit: toelichting en argumentatie:

1. *De LAS biedt beleidsmatige handvatten om klimaatadaptatie te implementeren in ruimtelijke ontwikkelingen*

Het is essentieel om klimaatadaptatie te borgen in ons beleid en handelen. Ruimtelijke projecten en (woningbouw)ontwikkelingen zijn decennialang van invloed op de inrichting van de (openbare) ruimte en leefmilieu. Als we in 2050 klimaatbestendig willen zijn, moeten we daar nu rekening mee houden in onze keuzes. De LAS bevat, aanvullend op het Riool- en Waterprogramma, strategische en beleidsmatige uitgangspunten. We volgen hierin bijvoorbeeld de landelijke ontwikkeling rondom de 'landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve omgeving'.

2. *De LAS biedt een strategische koers voor de komende planperiode*

Het plan bestaat uit twee delen: de strategie (LAS) en de uitvoeringsagenda (LUA). Door middel van de strategie worden de grootste knelpunten en uitdagingen geïdentificeerd en worden mogelijke oplossingsrichtingen aangereikt. Klimaatbestendigheid staat centraal in onze werkwijze. Om dit te bereiken zijn vijf strategiepunten geformuleerd, waarbij onder andere wordt ingezet op integraal werken en het toepassen van klimaatbestendige maatregelen bij nieuwbouw. Met deze strategie wordt gestreefd naar een verandering van houding en gedrag binnen de organisatie waarbij klimaat adaptief handelen de nieuwe norm wordt. De uitvoeringsagenda beschrijft hoe we deze doelstelling willen bereiken aan de hand van verschillende acties in de komende planperiode.

3. *Uitwerking van landelijk, regionaal en lokaal beleid*

De LAS LUA komt voort uit nationale, regionale en lokale ontwikkelingen. Gemeente De Wolden heeft zich gecommitteerd aan de landelijke doelstelling van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) om in 2050 een klimaatbestendige gemeente te zijn. Op regionaal niveau is gemeente De Wolden partner binnen samenwerkingsverband Fluvius, waar eind 2021 de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) is opgeleverd. Bij het vaststellen van deze RAS heeft het college tegelijkertijd besloten een lokale opvolger in de vorm van een LAS LUA op te stellen.

Alternatief beleid:

Het alternatief is om geen LAS LUA vast te stellen. Echter hebben we in dat geval geen actueel beleid om aan de klimaatadaptatie opgaven te werken. Dit brengt het risico met zich mee dat we onvoldoende voorbereid zijn op de negatieve effecten van klimaatverandering. Dit kan niet alleen leiden tot fysieke schade aan gebouwen en infrastructuur, maar ook tot een verminderde leefbaarheid en een negatieve sociale impact (baten klimaatadaptatie).

Financiële effecten:

In de lokale adaptatiestrategie is beschreven wat gemeente De Wolden in de komende planperiode gaat doen in het kader van klimaatadaptatie én wat dat gaat kosten. Om aan de klimaatadaptatie opgaven te kunnen werken is structurele dekking nodig. Dit vraagt om een nieuwe financieringsconstructie én om een andere kijk ten aanzien van de kosten en baten. Tot op heden was de klimaatadaptatie opgave in De Wolden voornamelijk water gerelateerd en werd er gefinancierd uit het watertakenplan. Klimaatadaptatie overstijgt echter verschillende domeinen (van openbare ruimte tot wonen, verkeer en groen) en vraagt dus een integrale aanpak die niet alleen gefinancierd kan worden vanuit de rioolheffing. We stellen daarom de volgende financiële uitgangspunten:

1. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gebeuren standaard klimaatadaptief. Dit kan leiden tot hogere kosten binnen het projectbudget. Klimaatadaptatie wordt gefinancierd vanuit het projectbudget.
2. Nieuw investeringsbudget klimaatadaptatie voor huidige knelpunten
In bestaand bebouwd gebied zijn een aantal locaties extra gevoelig voor de gevolgen van klimaatverandering. Deze zijn met de LAS LUA inzichtelijk gemaakt. Het is niet gewenst om met de aanpak van deze knelpunten te wachten tot regulier groot onderhoud en vervanging aan de orde is. Er wordt een tijdelijk investeringsbudget opgevoerd in de planperiode (2024-2028) voor klimaatadaptatieve maatregelen om bestaande knelpunten versneld op te lossen.
3. Klimaatadaptatie kan extra kosten, maar levert grote baten op
We zien dat klimaatadaptatie nu vaak nog als extra kostenpost wordt beschouwd. Dat is zonde, want aangetoond is dat groene, klimaatadaptatieve maatregelen bijdragen op diverse vlakken van onze leefomgeving. Zo verhoogt het de vastgoedwaarde, verbetert het de gezondheid, de biodiversiteit en kan het de sociale cohesie bevorderen. We zien klimaatadaptatie minder als kostenpost, maar juist als investering voor de langere termijn op verschillende vlakken.

Om in de planperiode voortvarend van start te kunnen met de opgaven en knelpunten wordt een extra exploitatie- en investeringsbudget gevraagd voor klimaatadaptatieve maatregelen. Dit extra budget kan en mag niet gefinancierd worden vanuit de voorziening riolering. Dit budget is daarom aanvullend op het budget klimaatadaptatie vanuit het RWP dat al in de kadernota is opgenomen. Het budget uit het RWP (jaarlijks €100.000) is niet toereikend om alle maatregelen uit de LAS LUA uit te voeren. Ook mogen niet alle maatregelen uit de rioolheffing bekostigd worden, omdat het ook om maatregelen en activiteiten gaat die niet rechtmatig gedekt kunnen worden vanuit de rioolheffing (denk aan het aanplanten van bomen om hittestress te verminderen).

Uit een voorlopige inschatting denken we in totaal €1.095.000 extra nodig te hebben. Dit budget zetten we als plus in om bestaande knelpunten en opgaven versneld (binnen deze planperiode en vooruitlopend op groot onderhoud) op te kunnen lossen. Doen we dit niet, dan kunnen extra klimaatadaptatieve maatregelen bijvoorbeeld pas getroffen worden als zich een grote vervangingsopgave voordoet, met als gevolg behoud van een vergroot risico op ongewenste overlastsituaties.

Het extra budget is eerder dit jaar opgenomen als PM in de kadernota 2024. Inmiddels zijn met de oplevering van de LAS LUA de financiële consequenties in beeld gebracht. Deze extra middelen voor investeringen en exploitatie worden verwerkt in de begroting 2024.

Personele effecten:

De beperkte personele beschikbaarheid vormt een aandachtspunt. Dit kan resulteren in vertraging bij de uitvoering van bepaalde acties uit de LUA. Daarom wordt nadat de LAS LUA is vastgesteld gestart met het opstellen van een programmaplan klimaatadaptatie. Beschreven wordt hoe we de ambities, opgaven en acties realiseren en hoe er wordt geprioriteerd. Hierin wordt ook verder onderzocht wat de personele consequenties zijn. De ureninschatting van de uitvoeringsagenda vormt hiervoor de basis.

Juridische effecten:

Niet van toepassing.

**Participatie- en communicatieparagraaf:
(in te vullen aan de hand van de menukaart)**

Voor het opstellen van de LAS LUA is informatie opgehaald bij inwoners, collega's, externe organisaties en de raad. Het veranderende klimaat gaat ons immers allemaal aan. Hiervoor zijn klimaatgesprekken gevoerd met de gemeenteraad, collega's door middel van meerdere 'expert bijeenkomsten', de woningcorporaties en Waterschap Drents Overijsselse Delta. Ook zijn er onder inwoners enquêtes uitgezet.

Fatale termijnen:

In het college is bepaald dat besluitvorming uiterlijk in het voorjaar van 2023 plaatsvindt.

Aanpak en uitvoering:

Na besluitvorming worden de voorgestelde maatregelen uit de LAS LUA in uitvoering genomen.

Bijlagen:

- Concept Lokale Adaptatiestrategie en Uitvoeringsagenda (LAS LUA)

Zuidwolde, 15 juni 2023

Burgemeester en wethouders van De Wolden,

Roelof Pieter Koning
Gemeentesecretaris

Inge C.J. Nieuwenhuizen
Burgemeester